

Μια Πόλη Ανάποδα – Αριστερή Παρέμβαση στους δρόμους της Νέας Σμύρνης

ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΧΩΡΩΝ

1. Χώρος και κοινωνικές σχέσεις

Τα τελευταία χρόνια και ιδιαίτερα με αφορμή τους ολυμπιακούς αγώνες βρίσκεται σε εξέλιξη μια μεγάλη αλλαγή στην χρήση, τη λειτουργία και τα χαρακτηριστικά του δημόσιου χώρου.

Η έννοια του ελεύθερου δημόσιου χώρου μέσα στον οποίο οι εργαζόμενοι βίωναν το ελεύθερο χρόνο χωρίς την διαμεσολάβηση εμπορευματικών σχέσεων τείνει να εξαφανιστεί. Η απλή κοινωνική συνεύρεση, η επαφή με στοιχεία πολιτισμού, οποιαδήποτε αθλητική δραστηριότητα κλπ, σήμερα μπορεί να πραγματώνεται μόνο στη βάση της αγοράς.

Ο χώρος, πέρα από αυτό που προσλαμβάνουμε σαν εικόνα, με την έννοια της δόμησης (δομημένος χώρος), είναι ο τόπος των ανθρώπινων δραστηριοτήτων, που λειτουργεί, ως καθρέφτης της ανθρώπινης κοινωνίας και επομένως είναι κοινωνικός χώρος.

Ο κοινωνικός χώρος είναι πεδίο δράσης, ζωής, καθώς και παρουσίας λειτουργιών, δραστηριοτήτων και εκδηλώσεων των κατοίκων του και περιλαμβάνει τις σχέσεις μεταξύ των κοινωνικών τάξεων και ομάδων, τους διάφορους θεσμούς, τις αντιλήψεις, τις πολιτιστικές αξίες.

Η εικόνα του δομημένου χώρου δεν περιορίζεται στην εξωτερική όψη του, αλλά είναι ταυτόχρονα και η εικόνα του κοινωνικού χώρου.

Οι δύο εικόνες γίνονται αντιληπτές, ως μία *εικόνα περιβάλλοντος χώρου*, που προκύπτει από τη διαρκή αλληλοπροβολή τους, καθορίζεται από τους υλικούς όρους ζωής των κατοίκων, το επίπεδο παραγωγής, το βαθμό της οικονομικής ανάπτυξης και συμμετέχει δυναμικά στη διαμόρφωση της καθημερινότητας, προκαλώντας ή αποκλείοντας σκέψεις, δράσεις, συναισθήματα, ατομικές και κοινωνικές συμπεριφορές.

Έτσι ο χώρος, όπως και η πόλη και το περιβάλλον δεν είναι ένα ουδέτερο έδαφος. Είναι αντίθετα κοινωνικά προσδιορισμένες έννοιες, καθώς αποκτούν διαφορετικό χαρακτήρα ανάλογα με το κοινωνικό σύστημα στο οποίο αναφερόμαστε και τις διάφορες φάσεις του. Διαμορφώνονται δηλαδή σε συνάρτηση με την οικονομικές και κοινωνικές σχέσεις και την πάλη των τάξεων. Αποτελούν την ειδική «τοπική» μορφή

έκφρασης των συνολικών κοινωνικο-πολιτικών αντιθέσεων, μια ειδική αποκρυστάλλωση των κοινωνικών και πολιτικών συσχετισμών. Αν αυτό είναι περίπου προφανές πρέπει επίσης να έχουμε κατά νου ότι παίζουν με την σειρά τους ενεργητικό ρόλο στην ταξική πάλη.

Οι αλλαγές που συμβαίνουν στους ελεύθερους δημόσιους χώρους αποτελούν με «ειδικό» τρόπο αντανάκλαση των νέων εργασιακών σχέσεων και των συνεπακόλουθων μορφών οργάνωσης της καπιταλιστικής κοινωνίας. Σχετίζονται με τον τρόπο οργάνωσης της εργασίας, την παράταση του εργάσιμου χρόνου και τη μείωση του ελεύθερου χρόνου. Διαμορφώνονται με τρόπο κατάλληλο να το υπηρετούν και ταυτόχρονα με τη σειρά τους καθορίζουν με υλικούς και ιδεολογικούς όρους τη σταθεροποίηση και διαιώνισή του καπιταλιστικού τρόπου παραγωγής.

2. Σύγχρονος καπιταλισμός και ελεύθεροι δημόσιοι χώροι

Στη σύγχρονη εποχή η αναπαραγωγή της εργατικής δύναμης υποτάσσεται βαθύτερα και για όλη την ζωή του εργαζόμενου στις ανάγκες του κέρδους και επιπλέον όλο και περισσότερο παύει να είναι υπόθεση του κράτους και γίνεται υπόθεση του καθενός ατόμου ξεχωριστά.

Έτσι οι κοινωνικές υπηρεσίες και οι δημόσιες υποδομές μετατρέπονται σε πεδίο καπιταλιστικής κερδοφορίας.. Η πόλη και ο χώρος γίνονται αυτά καθ' αυτά αντικείμενο καπιταλιστικής εκμετάλλευσης. Η αναπαραγωγή γίνεται κομμάτι της καπιταλιστικής παραγωγής και ενοποιείται με αυτήν.

Η διαδικασία αυτή είναι πλευρά της εγγενούς τάσης του καπιταλισμού, να μετατρέπει κάθε αγαθό σε εμπόρευμα προσδίδοντας του μια ανταλλακτική αξία, καταργώντας την ελεύθερη διάθεσή του και εντάσσοντας το στο μηχανισμό της αγοράς.

Τα τελευταία χρόνια επιχειρείται μια ποιοτική κλιμάκωση αυτής της διαδικασίας, το κεφάλαιο εντάσσει σε αυτήν όλη την ανθρώπινη ζωή.

Η πόλη και ο χώρος, το νερό, ο αέρας, η θάλασσα, τα πάντα γίνονται εμπόρευμα, και δεν θεωρείται πια αυτονόητο ότι είναι διαθέσιμα με ελεύθερο τρόπο στο κοινωνικό σύνολο.

Σε αυτά τα γενικά πλαίσια οι πόλεις σχεδιάζονται συνολικά όχι με βάση τις ανάγκες των ανθρώπων, αλλά 'για να πουληθούν'.

Οι εξελίξεις στους ελεύθερους χώρους αντανakλούν στην ειδική έκφρασή τους τις εξελίξεις συνολικά στο επίπεδο της πόλης.

Ο καπιταλισμός εντάσσει στην αγορά το χρόνο της αναπαραγωγής της εργατικής δύναμης μέσω και της εξαφάνισης του ελεύθερου χώρου με την χρήση του οποίου θα μπορούσαν οι εργαζόμενοι να καλύψουν τις ανάγκες τους χωρίς την διαμεσολάβηση του εμπορεύματος.

Διευρύνονται με αυτό τον τρόπο τα όρια της αγοράς με αποτέλεσμα κάθε σημείο του μέχρι τώρα ελεύθερου δημόσιου χώρου να αποκτά υλική υπόσταση μόνο στο πλαίσιο των καπιταλιστικών σχέσεων.

3. Ελεύθεροι δημόσιοι χώροι και αγορά

Οι χώροι κοινωνικής επαφής στις σύγχρονες μητροπόλεις προσαρμόζονται σε αυτή την αλλαγή. Είναι μεγάλοι, απρόσωποι, γεμάτοι κίνηση και θόρυβο.

Ο δημόσιος χώρος δεν είναι χώρος ελεύθερης συνεύρεσης, επικοινωνίας, γνωριμίας, διασκέδασης, αντιπαράθεσης, πολιτικής συζήτησης, ο χώρος του ελεύθερου παιχνιδιού, ο χώρος να γνωρίσεις και να ερωτευτείς.

Ο σύγχρονος δημόσιος χώρος πρέπει να είναι ένας εμπορευματοποιημένος χώρος. Είναι ο χώρος των πολυκέντρων, ο χώρος του «όλα σε ένα και γρήγορα». Ένας ενιαίος χώρος που περιλαμβάνει όλα όσα θες ή προσπαθείς να αγοράσεις, το που θα διασκεδάσεις, μέχρι και το που θα βρεθείς με τον άνθρωπο σου. Ο χώρος που στον ελάχιστο χώρο και τον ελάχιστο χρόνο, ο άνθρωπος θα μπορεί να καλύψει τις ανάγκες του πραγματικές και επίπλαστες. Ο χώρος που θα οργανώνεται με τους αντίστοιχους ρυθμούς και τρόπους συγκρότησης της παραγωγής και που ταυτόχρονα θα αντανakλά μέσα από τα σύμβολα της διαφήμισης των πιο φανταχτερών εταιρειών με τα οποία βομβαρδιζόμαστε έτσι και αλλιώς καθημερινά, την αναζήτηση του εργαζόμενου για μια «χαρούμενη εικονική πραγματικότητα», μια πραγματικότητα που τα αισθήματα και οι συγκινήσεις είναι εξαγοράσιμα προϊόντα.

Ο ελεύθερος δημόσιος χώρος πρέπει να κινηθεί σε μια αντίστοιχη κατεύθυνση. Χάνει την έννοια της «ελευθερίας» προσαρμόζεται σε μια αντίστοιχη λογική. Η πλατεία λαϊκής και νεολαιίστικης συνάντησης αντικαθίσταται από το δίκτυο των καφετεριών – μπαρ και τα «πάρκα διασκέδασης» τύπου Village, με αποτέλεσμα την ενίσχυση της αντίληψης της «αγοράς» ως μοναδικού μέσου και χώρου κοινωνικών – προσωπικών και πολιτιστικών σχέσεων και την εκπαίδευση των εργαζόμενων και κυρίως των νέων

εργαζομένων σε ένα μοντέλο κοινωνικών σχέσεων οι οποίες αναπτύσσονται στο φόντο και στα πλαίσια της «αγοράς».

Έτσι ο σύγχρονος εργαζόμενος διαλυμένος από τα εξαντλητικά ωράρια κινείται μεταξύ πολυθρόνας και καναπέ απέναντι στην τηλεόραση και κάνει την υπέρβασή του μέχρι την πολυθρόνα ή τον καναπέ της κοντινής καφετέριας. Προτιμά φυσικά την πολυθρόνα της καφετέριας από το άβολο παγκάκι και την όποια κοινωνική δραστηριότητα, τη διασκέδαση «αδειάσματος» του μυαλού από τον ενεργητικό τρόπο σκέψης.

Η αγορά γίνεται κυρίαρχο λοιπόν υλικό και ιδεολογικό στοιχείο στο σύνολο της ανθρώπινης δραστηριότητας

Ο ελεύθερος δημόσιος χώρος είναι μια έννοια που για τον σύγχρονο καπιταλισμό και τους πολιτικούς του διαχειριστές δεν υπάρχει. Το κράτος δεν χρηματοδοτεί πια την ύπαρξη και τις ανάγκες συντήρησης σε χώρους που δεν υπάγονται στην αγορά και όταν αυτό το κάνει τότε η χρηματοδότηση είναι στοιχείο του περάσματος ενός χώρου σε καθεστώς ιδιωτικοοικονομικής εκμετάλλευσης.

Σε αυτές τις συνθήκες ο ελεύθερος δημόσιος χώρος είτε ορίζεται σαν περιττός για την εργαζόμενη πλειοψηφία, της αφαιρείται και παραχωρείται στο κεφάλαιο (βλ. Ολυμπιακά ακίνητα, μεγάλοι ελεύθεροι χώροι Ελληνικό, Ελαιώνας κλπ) είτε αποκτά εμπορευματική χρήση αντίστοιχη του συνολικού μοντέλου ζωής.

Ταυτόχρονα γίνεται στοιχείο κερδοφορίας είτε με άμεσο τρόπο μέσα από τις διαδικασίες παραχώρησής τους στο κεφάλαιο και την ιδιωτικοποίησή τους, είτε με έμμεσο τρόπο μέσα από τις διαδικασίες εμπορευματικής χρήσης τους.

Οι εξελίξεις γύρω από τους ελεύθερους χώρους εντάσσονται και υπηρετούν το συνολικότερο μοντέλο πόλης που κάθε φορά διαμορφώνεται. Ενισχύουν χαρακτηριστικά που η κάθε μητρόπολη επιδιώκει να αποκτήσει ώστε να γίνει ανταγωνιστική στο πεδίο ανταγωνισμού μεταξύ των καπιταλιστικών μητροπόλεων. Στην περίπτωση της Αθήνας εντάσσονται στο σχέδιο, που έχει ξεκινήσει την τελευταία 5-ετία με εργαλείο τα έργα της Ολυμπιάδας, για τη διαμόρφωσή της σαν διακομετακομιστικός κόμβος στα Βαλκάνια, στα Ν.Α. σύνορα της ΕΕ και στην ανατολική λεκάνη της Μεσογείου και πόλος τουρισμού και ψυχαγωγίας.

Η Ολυμπιάδα υπήρξε ο καταλύτης ώστε μεγάλα κομμάτια ελεύθερων δημόσιων χώρων αυτής της πόλης να δεσμευτούν σε χρήσεις που εξυπηρετούσαν το συγκεκριμένο στόχο και στη συνέχεια να περάσουν στα χέρια του κεφαλαίου

(ολυμπιακά ακίνητα) και παράλληλα να κυριαρχήσει ένας σχεδιασμός από το κράτος για το σύνολο του χώρου όπου τα ελεύθερα κομμάτια του δεν είχαν αξία παρά μόνο αν γίνονταν εμπόρευμα.

4. Ελεύθεροι χώροι και αστικά ιδεολογήματα

- Τα τελευταία χρόνια καλλιεργείται η αντίληψη ότι η κοινωνία δεν μπορεί να διαχειριστεί το χώρο έξω από την σφαίρα της ιδιωτικής οικονομίας επειδή το κράτος είναι αναποτελεσματικό και ανίκανο. Η λογική που προσπαθεί όλα αυτά τα χρόνια να επιβάλλει ο αστικός πολιτικός κόσμος και χρησιμοποιήθηκε κατά κόρον στις ΔΕΚΟ (Ολυμπιακή, ΟΤΕ, ΔΕΗ, κλπ) για την ανικανότητα του κράτους με αποτέλεσμα την προβληματική λειτουργία αυτών των οργανισμών έχει μεταγραφεί και στο πεδίο των ελεύθερων-δημόσιων χώρων. Εμφανίζεται έτσι ότι η εγκατάλειψη και ο μαρασμός χώρων που υπάρχουν στην πόλη και δεν έχουν ιδιωτική ιδιοκτησία, χρήση ή εκμετάλλευση, είναι φυσικό επόμενο αφού το κράτος είναι ανίκανο να τους συντηρήσει και να τους προσφέρει στην κοινωνία και τους κατοίκους. Σαν μοναδική βιώσιμη λύση προβάλλεται η μετατροπή τους σε ιδιωτικούς ή ιδιωτικής εκμετάλλευσης.
- Η επίθεση στους ελεύθερους χώρους συμπληρώνεται επίσης και από την λογική που προβάλλεται και θεωρεί ότι η χρήση αυτών των χώρων δεν γίνεται από το σύνολο της κοινωνίας αλλά από ομάδες κατοίκων ή τμήματα του πληθυσμού ανάλογα με τα ενδιαφέροντα τους. Η επιχειρηματολογία παράγεται από την άποψη ότι δεν μπορεί να επιβαρύνεται η κοινωνία από το κόστος των χώρων που χρησιμοποιούν συγκεκριμένα τμήματα της.
- Παράλληλα με την λογική του κέρδους που διαπερνά κάθε σημείο του χώρου και της χρήσης του από τον καπιταλισμό και τις πολιτικές που εφαρμόζει γι' αυτό ο αστικός πολιτικός κόσμος σημαντικό ρόλο στις επιλογές και στις παρεμβάσεις έχει η προσπάθεια να μορφοποιείται με βάση το ιδεολογικό πρότυπο που σηματοδοτεί η αγορά. Η μετατροπή μιας πλατείας σε ένα δάσος από τραπεζάκια, η κυριαρχία των διαφημιστικών επιγραφών και κάθε λογής εμπορικής χρήσης πάνω της συμβάλλει στη δημιουργία της αίσθησης ότι η πραγματική ζωή μπορεί να υπάρχει μόνο εκεί που η αγορά αποτελεί το στοιχείο πάνω στο οποίο συγκροτούνται οι ανθρώπινες σχέσεις.

- Ακόμα χειρότερα, κάθε ελεύθερος-δημόσιος χώρος «ενοχοποιείται» σαν πιθανός χώρος αντικοινωνικών, επικίνδυνων και «ανεξέλεγκτων» δραστηριοτήτων. Κάθε χώρος που δεν ελέγχεται μέσω της εμπορευματικής δραστηριότητας παράγει επικίνδυνα και αντικοινωνικά φαινόμενα.

Οι έννοιες της ασφάλειας και της παραβατικότητας χρησιμοποιούνται σαν εργαλεία στην προσπάθεια αναμόρφωσης του δημόσιου χώρου.

Η «κανονικοποίηση» του χώρου σε συνδυασμό με την εμπορευματοποίηση χρησιμοποιείται σαν μέσο κάθαρσης του χώρου από τα «παραβατικά» ή εν δυνάμει «παραβατικά» στοιχεία, κυρίως μετανάστες, νεολαία και προβάλλεται σαν στοιχείο της ασφάλειας.

Έτσι το Άλσος της Ν. Σμύρνης χάνει τον όποιο άναρχο – άγριο – απείθαρχο χαρακτήρα του – ότι μπορεί να θυμίζει φύση. Το χώμα αντικαθίσταται από πλάκες, τα δέντρα κόβονται για να μπει γκαζόν και οι θάμνοι αφαιρούνται για να υπάρχει απόλυτη ορατότητα ελέγχου, τα κάγκελα ενισχύονται και κλείνει στις 9μμ εν' ονόματι της ασφάλειας και της τυχόν παραβατικότητας. Έτσι η φυσική δροσιά που μπορεί να προσφέρει με ελεύθερο τρόπο, τους καλοκαιρινούς μήνες αφαιρείται από τους εργαζόμενους οι οποίοι ωθούνται στην τεχνητή υγροποιημένη δροσιά που προσφέρουν οι καφετέριες στην πλατεία.

Είναι πολύ χαρακτηριστική η περίπτωση του δημάρχου Νέας Σμύρνης στο πως δικαιολόγησε την παραχώρηση ενός χώρου 30τμ σε καφετέρια, ενός από τους λίγους ελεύθερους χώρους πια στην πλατεία, στο όνομα καταπολέμησης της παραβατικής στάσης νεολαίων κυρίως μεταναστών.

Η έννοια του πραγματικά ελεύθερου δημόσιου χώρου αμφισβητείται στην πράξη από τις κάμερες που παρακολουθούν κάθε κίνησή μας παντού ενώ η παρουσία της δημοτικής αστυνομίας και της ΕΛ.ΑΣ. γίνεται όλο και πιο έντονη. Η επίθεση στους ελεύθερους χώρους είναι επίθεση στις εναλλακτικές μη αγοραίες μορφές που οι κάτοικοι επιλέγουν να βιώσουν το χρόνο και να καλύψουν τις ανάγκες τους. Αλήθεια σε πιο σημείο της Αθήνας ένα μαθητικό συγκρότημα μπορεί να μαζέψει τους φίλους του και να παίξει μουσική χωρίς να φοβάται ότι θα τους μαζέψει η αστυνομία;

5. Δήμοι και ελεύθεροι χώροι.

Οι δήμοι και οι άλλες μορφές της τοπικής αυτοδιοίκησης παίζουν πια έναν πρωταγωνιστικό ρόλο στη μετάλλαξη. Αν παλιά κάλυπταν κενά του άναρχου τρόπου δόμησης της πόλης (βλ. απαλλοτρίωση κενών χώρων για πλατείες) σήμερα πρωταγωνιστούν στα πλαίσια και το ρόλου τους σαν τοπικού κράτους στη μετάλλαξη του ελεύθερου χώρου. Έτσι

- στο όνομα της οικονομικής αδυναμίας συντήρησης μεγάλων χώρων έχουμε «ενοικίαση» χώρων στο κεφάλαιο,
- στο όνομα της λογικής της απόδοσης εσόδων και της ανταποδοτικότητας του χώρου, πλατείες, πεζόδρομοι και πεζοδρόμια, χώροι άθλησης και αναψυχής κατακλύζονται από εμπορικές δραστηριότητες,
- οι όποιες αναπλάσεις και επεμβάσεις αναμόρφωσης του χώρου γίνονται μέσω των επιχειρησιακών προγραμμάτων των δήμων, εντάσσονται στα πλαίσια των κατευθύνσεων της ΕΕ οι χρηματοδοτήσεις της οποίας γίνονται μόνο και στο βαθμό που οι προτάσεις για παρεμβάσεις στο χώρο αποδεικνύουν την βιωσιμότητα του χώρου από την εμπορευματοποίηση της χρήσης του και υλοποιούνται με εφαρμογή της μεθόδου Σύμπραξης Δημόσιου Ιδιωτικού Τομέα

Το κριτήριο της ανταποδοτικότητας και της αυτοχρηματοδότησης της χρήσης και της συντήρησης των χώρων είναι βασικό στα προγράμματα που χρηματοδοτεί η Ευρωπαϊκή Ένωση. Για να χρηματοδοτηθεί οτιδήποτε γίνεται έλεγχος βιωσιμότητας. Εδώ γεννώνται 2 θέματα.

- Το πρώτο είναι τι είδους έργα.

Το κριτήριο εκτέλεσης κάποιου έργου, είναι αυτό της απορρόφησης κονδυλίων από τα κοινοτικά προγράμματα και όχι οι πραγματικές ανάγκες της κοινωνίας – τοπικής ή μη. Στοιχεία που επίσης πρέπει να προσέξουμε είναι και η εγκατάλειψή τους εκ' των υστέρων, όταν περάσει το διάστημα βιτρίνας π.χ. εγκαταστάσεις στην παραλία, εσπλανάδα, κλπ.

Παράλληλα η προσπάθεια με τον Καποδίστρια 2 να δημιουργηθούν ισχυρές μονάδες διοίκησης, ακόμα πιο απομακρυσμένες από των λαϊκό παράγοντα, αλλά ικανές για να παίρνουν τις «αναγκαίες αναπτυξιακές πρωτοβουλίες» θα

έχει επιπτώσεις στο περιβάλλον γενικότερα και φυσικά στην πολιτική απέναντι στους δημόσιους χώρους.

- Το δεύτερο είναι η λειτουργία με ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια.

Ένας τρόπος ιδιωτικοποίησης - προκειμένου να «αποπληρωθεί» ο κατασκευαστής, αφού το έργο από τη μελέτη, κατασκευή, λειτουργία, διαχείριση ανήκει στο δημόσιο μόνο μετά το πέρας της σύμβασης.

Για να μπορεί να προχωρήσει η εφαρμογή αυτής της πολιτικής έχουμε τα τελευταία χρόνια μια σειρά παρεμβάσεις και νόμους από τις κυβερνήσεις του ΠΑΣΟΚ και της ΝΔ στη κατεύθυνση της προσαρμογής του θεσμικού πλαισίου λειτουργίας της Τ.Α και των ΝΠΔΔ ώστε να διευκολυνθεί μαζί με τις άλλες αλλαγές να αντιμετωπίσει με αγοραίο τρόπο τον χώρο που διαχειρίζεται.

6. Κίνημα διεκδίκησης για τους ελεύθερους χώρους

Απέναντι στα παραπάνω υπάρχει ανάγκη για ένα μαζικό κίνημα στην πόλη, που με την πάλη του θα καταφέρνει να αντισταθεί, στην πολιτική για τους ελεύθερους χώρους που χαράζουν τα τελευταία χρόνια οι κυβερνήσεις του ΠΑΣΟΚ και της ΝΔ, που προωθούν και εφαρμόζουν οι Δήμοι, και να αποκρούει τις κατευθύνσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης καταχτώντας μια διαφορετική λογική για το χώρο. Ένα μαζικό κίνημα που θα υπερασπιστεί κάθε σημείο ελεύθερου δημόσιου χώρου, θα επιβάλλει την ελεύθερη πρόσβαση σε αυτούς από το σύνολο της κοινωνίας και θα συμβάλλει να καταχτιέται η δυνατότητα να βιώνεται ο ελεύθερος χρόνος των κατοίκων χωρίς την διαμεσολάβηση της αγοράς.

Στη σημερινή κατάσταση στην πόλη, που η ζωή έχει γίνει αβίωτη, στόχος ενός κινήματος διεκδίκησης πρέπει να είναι η απελευθέρωση των χώρων που είτε έχουν καταπατηθεί από τους ιδιώτες (πλατείες, πεζοδρόμια, παραλίες) είτε έχουν παραχωρηθεί σε αυτούς από το κράτος και την Τ.Α(μέσω ΣΔΙΤ, Ολυμπιακά ακίνητα, κ.α), είτε ανήκουν σε εκκλησία, τράπεζες κλπ.

Στοιχείο της πάλης ενός μαζικού κινήματος πόλης είναι επίσης η προσπάθεια να σπάει στην πράξη ο εμπορευματικός χαρακτήρας που έχουν αποκτήσει οι διάφοροι δημόσιοι χώροι.

Ένα μέτωπο πάλης θα μπορούσε να είναι η απαίτηση για καταγραφή και πλήρη δέσμευση κάθε ελεύθερου δημόσιου χώρου που υπάρχει και η απαγόρευση επιπλέον

δόμησης χωρίς να ξεχνάμε βέβαια τα όργια με την μεταφορά συντελεστών δόμησης κλπ. Αυτό το μέτωπο αν και δεν φαίνεται αποτελεσματικό από την άποψη της επιθετικής διεκδίκησης παίζει πολύ σημαντικό ρόλο στο να δημιουργούνται ερωτήματα κάθε φορά, «γιατί χρειάζεται το τάδε ή το δείνα» και τι καλυτερεύει πραγματικά στην ζωή του εργαζόμενου από αυτό ή εκείνο το έργο και όχι απαθώς να αποδεχόμαστε ότι «καλλωπίζει», «τακτοποιεί», και «κανονικοποιεί» κάθε μέτρο γης. Όμως δεν αρκεί μόνο «αντίσταση», δεν αρκεί μόνο υπεράσπιση των υπαρχόντων ελεύθερων χώρων, χρειαζόμαστε ένα κίνημα «άλλης χρήσης» τους και «επανακατάληψης» χώρων με στόχο να γίνουν ελεύθεροι.

Χρειάζεται η διαμόρφωση μιας λογικής αγώνα και διεκδίκησης με βάση τις σύγχρονες ανάγκες και δικαιώματα της εργαζόμενης πλειοψηφίας, για αυτά που μας ανήκουν.

Ταυτόχρονα απαιτείται η δοκιμασία νέων συλλογικών τρόπων οργάνωσης του χώρου και της κοινωνικότητας, όπου το «άτομο» μέσα στα πλαίσια της συλλογικότητας, θα μπορεί να κάνει την «υπέρβαση» των ορίων που θέτει ο καπιταλισμός, να ξοδεύει τον ελάχιστο και πολύτιμο χρόνο του εκεί, συνειδητοποιώντας την αξία του, για να φθάσει από έναν ακόμα δρόμο στην αναζήτηση της «αξίας χρήσης» του ελεύθερου χρόνου και του ελεύθερου χώρου.

Άρα χρειαζόμαστε ελεύθερους χώρους δοκιμασίας μιας άλλης αντίληψης.

Τα δεκάδες μέτωπα που υπάρχουν αυτή τη στιγμή ανοιχτά στην Αττική είναι στοιχεία που καταδεικνύουν ότι η επίθεση στον ελεύθερο χώρο δεν είναι αποσπασματική και τυχαία. Είναι ανάγκη να αντιπαραθέσουμε ένα μαζικό κίνημα που θα έχει την ικανότητα να ενοποιεί τις μάχες στα επιμέρους μέτωπα σε ένα συνολικό κίνημα, θα μπορεί να ενώνει τα κάγκελα στην παραλία, το γκαράζ στη Ν. Σμύρνη, τον Ελαιώνα, το Ποικίλο όρος, τον Υμηττό, το αεροδρόμιο και όλα τα άλλα με μια ενιαία γραμμή πάλης.

Μαζί με ένα περιεχόμενο σαν το παραπάνω πρέπει να διαμορφωθούν και αντίστοιχες μορφές οργάνωσης των αγώνων.

Απαιτείται η ανάπτυξη αγώνων ανεξάρτητων από το κράτος και τους αστικούς θεσμούς, αγώνων με αντιδιαχειριστική λογική. Πρέπει να ενισχυθεί η λογική ανεξάρτητων επιτροπών αγώνα και λαϊκών συνελεύσεων. Στόχος είναι να μπορούν οι ίδιοι οι κάτοικοι να διαχειρίζονται τους αγώνες, να αποφασίζουν για τις μορφές και την εξελιγή τους.

Χρειάζεται να διαμορφωθεί ένα ανεξάρτητο δίκτυο συλλογικών αγωνιστικών μορφωμάτων, ένα δίκτυο επιτροπών αγώνα, πρωτοβουλιών κατοίκων, λαϊκών συνελεύσεων που θα μπορεί να συνενώνει τα επιμέρους μέτωπα σε ένα ανώτερο επίπεδο. Να είναι πραγματικά ανεξάρτητο από την κυρίαρχη πολιτική και άρα να μπορεί να ξεχωρίσει τους αντιπάλους και να μην δημιουργεί ψευδαισθήσεις και απογοητεύσεις για το ρόλο της τοπικής αυτοδιοίκησης, της ΕΕ ή τμημάτων του κεφαλαίου. Να λειτουργεί με οριζόντια δικτύωση, να είναι δίκτυο συλλογικοτήτων και όχι παραγόντων, να είναι δίκτυο των συλλογικών μορφών οργάνωσης των αγωνιζόμενων κατοίκων και εργαζομένων και **μόνο**, και όχι δίκτυο αγωνιστικών μορφωμάτων και πολιτικών συλλογικοτήτων. Όλη αυτή η προσπάθεια είναι πάρα πολύ δύσκολη, κι' αυτό γιατί δεν μιλάμε για μόνιμες και «θεσμοθετημένες» μορφές συλλογικής οργάνωσης, αλλά πρόσκαιρες, «προσωρινές» όσο το πρόβλημα είναι στην αιχμή, μέχρι να κερδιθεί ή να χαθεί η μάχη γύρω από την οποία δημιουργούνται. Άρα η ύπαρξη ενός πραγματικού τέτοιου δικτύου θα σταθεροποιείται όσο συγκροτούνται συλλογικές μορφές αυτοοργάνωσης της ζωής στη συνοικία.

7. Η συμβολή των αντικαπιταλιστικών κινήσεων πόλης

Η αντικαπιταλιστικές κινήσεις πόλης χρειάζεται να συμβάλουν στη διαμόρφωση ενός ρεύματος παρέμβασης για τα ζητήματα της πόλης και της τοπικής αυτοδιοίκησης με στόχο την ανάπτυξη αγώνων με το περιεχόμενο και τις μορφές που αναφέρθηκαν.

Να συμβάλουμε στην ανάδειξη των βαθύτερων αιτιών και των φορέων αυτής της πολιτικής, στη σύνδεση σε μια ενιαία πολιτική αντίληψη, φαινομένων που με την πρώτη ματιά, δεν συνδέονται άμεσα μεταξύ τους, να μπορέσουμε να αποκαλύψουμε πειστικά και συγκροτημένα τη σχέση τους με το «κρυμμένο μυστικό» της παραγωγής, την εκμετάλλευση του ανθρώπου και της φύσης.

Η αντικαπιταλιστική αριστερά πρέπει να συμβάλει στη διαμόρφωση νέων πολιτιστικών και αξιακών εννοιών, νέων μορφών πρωτογενούς συλλογικότητας.

Να ενισχύσει μια συνολική κριτική - αμφισβήτηση όχι μόνο των εξελίξεων γύρω από τους ελεύθερους χώρους αλλά συνολικά του μοντέλου ζωής στον καπιταλισμό, να αμφισβητούνται με στόχο να ανατραπούν πρότυπα και status της καταναλωτικής κοινωνίας, να συμβάλει στον προσδιορισμό των σύγχρονων αναγκών και στην αποκατάσταση διαβαλλόμενων εννοιών δίνοντας τους ένα σύγχρονο περιεχόμενο.